

AZ INTERPOL MUNKACSOPORT TEVÉKENYSÉGÉNEK HATÁSAI A HAZAI DVI EGYSÉG MŰKÖDÉSÉRE

2018-ban megalakult a LEWP (rendészeti munkacsoport, áldozatazonosítás katasztrófák esetén - alcsoport). A munkacsoport alapvetése szerint szükség van a szakértelemre, fejlődésre az áldozatazonosítás szakterületén belül, mert ma még mindig vannak olyan esetek, ahol az azonosítás nem sikerül és emiatt csak számokkal hivatkozhatók a maradványok.

A munkacsoport életre hívásának célja volt, hogy a szakértői csoportnak legyenek rendészeti szakemberek is tagjai, hiszen ők is részt vesznek az azonosításban, valamint az adatok feldolgozásában. További cél volt, hogy minden országban legyenek kijelölt kapcsolattartók, kontaktpontok, akiket megkeresve gyorsan és hatékonyan tud zajlani az adatcsere és a műveletek. Tisztán látható volt, hogy együttműködésre van szükség az Interpollal. Az áldozatazonosításban képzéseket kell tartani, továbbképzéseket kell eszközölni, nemzetközi együttműködés mentén gyakorlatok keretében szükséges a feladatvégrehajtást gyakorolni. Az önkéntes felajánlásokat megfelelően fel kell használni. További célként jelent meg, hogy a biztonságos információcsere megvalósuljon. Mindezek mellett, keresni kell más alcsoportokkal az együttműködést, pl. EMPEN, Kynopol. Kiemelt cél volt, hogy a rendelkezésre álló ismertetőket, segédleteket (guidelines) minden Interpol ország megfelelően alkalmazza, azok szükség esetén egységesen kerüljenek frissítésre.

A LEWP hálózat ezen elemei 2020-ra épültek ki olyan szintre, hogy ezen belül nemzetközi munkacsoportokat (továbbiakban WG-k) lehetett kialakítani a speciális szakterületek vonatkozásában. Láthatjuk, hogy ez eltér az Interpol DVI Állandó Bizottságban kialakított munkacsoportoktól.¹ Egyenlőre öt fő területen alakultak meg a WG-k a LEWP ernyője alatt.

WG 1 témája az, hogy olyan élő sérültek azonosítását tudják gyorsan és hatékonyan megoldani, akik magukat azonosítani nem tudják. Például kómában lévő sérültek.

WG 2 központi témája az ismeretlen személyazonosságú elhunyt személyek azonosítása esetén, nemzeti szinten is az Interpol DVI protokollja kerüljön bevezetésre.

WG 3 célja létrehozni egy egységes DVI hálózatot, ahol meg lehet osztani a feladatokat, adatokat (ideértve a védőfelszerelések- egyéni védőeszközök listáját, valamint a bevezethető egységek szakmai összetételét is), így könnyítve a DVI egységek azonnali műveleti bevetését.

WG 4 folyamatosan kutatja a DVI egységek CBRN környezetben való bevezethetőségének lehetőségeit, megkísérel kialakítani egy jó gyakorlatot.

WG 5 feladata, hogy új DVI nemzeti egységeket hozzanak létre, az újonnan alakult egységek felszerelését segítsék, személyzeti struktúrájuk kialakítását megalapozzák.

¹ Angyal Miklós – Petrétei Dávid: A magyarországi áldozatazonosítási szolgálat felállításának kihívásai és tapasztalatai. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Budapest, 2019, 92 o.

Az előbb leírt feladatok jól fedik a DVI egységek működési kockázatait, ezért jelentősen hatnak a már kialakított egységek működésére.

A hazai Áldozatazonosító Egység (továbbiakban DVI-HUN) 2018-as létrehozása után nem sokkal, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Bűnügyi Technikai Főosztály (továbbiakban: KR NNI BTFO) feladatul kapta, hogy az egység felszerelését-, képzési rendjét határozza meg, valamint továbbképzési lehetőségeit és nemzetközi kapcsolatait alakítsa ki. Mindez jól tükrözi, hogy a már két éve működő magyar egység milyen nehézségekkel nézett szembe 2020-ban.

WG 1 csoport feladatait figyelembe véve azzal szembesültünk, hogy sürgősen szükséges a magyar szisztéma átalakítása, hiszen Magyarországon jelenleg nem került kialakításra AnteMortem (továbbiakban AM) csapat. Az AM csoport feladata az élő személyek azonosítása, valamint az élő hozzátartozóktól mintavételek, információk begyűjtése, az azonosítás során. Az ok kettős volt. Egyrészt 2018-ban a Nemzeti Áldozatazonosító Egység létrejöttékor a hangsúly a PostMortem (továbbiakban PM) csapat létrehozásán volt. A PM csoport elsődleges feladata a katasztrófában elhunyt személyekről a mintavételek, azonosítási adatok összegyűjtése. Másrészt, amikor az AM csoport létrejöhett volna, akkor kezdődött a COVID-19 világjárvány, mely miatt mind a képzés, mind a nemzetközi gyakorlat elmaradt. Sem képzési, sem képeztetési lehetőségek nem voltak.

A WG 1 szemléletét figyelembe véve 2021-ben az októberi képzésen AM csoportot kívánunk létrehozni, a PM csoport bővítése és továbbképzése mellett.

A WG 2 munkacsoport törekvését, mely szerint az ismeretlen személyazonosságú elhunyt személyek azonosítása esetén, nemzeti szinten is az Interpol DVI protokollja kerüljön bevezetésre, jelenleg hatástanulmányok keretében végzi. Első és legfontosabb tevékenysége, annak kiderítése, hogy mind szakmailag, mind jogilag az Európai Unióban egységesen bevezethető-e ez a rendszer illetve bevezetés esetén ez milyen pozitív és negatív hatásokkal járna. A WG 2 csoporttal együttműködve a magyarországi bevezetés lehetőségeit jelenleg mi is vizsgáljuk, a RobotZSaru (továbbiakban RZS) rendszer fejlesztőivel közösen kísérleti jelleggel az adatlapot magyar nyelven is elérhetővé tettük. Tehát a RZS rendszerben már elérhető a DVI adatlap ismeretlen személyazonosságú személy esetén, bár kizárólag a halottszemle kiegészítéseként és nem önálló iratként. A munkacsoport vezetőjével folytatott folyamatos konzultációk eredményeként ez a lehetőség tovább fog fejlődni.

WG 3 céljaival összhangban egy egységes DVI hálózat kiépítése folyamatban van. Előre láthatólag 2021 nyár végére már működni fog, az Interpol égisze alatt. Így biztosítva lesz a biztonságos, gyors információcsere. Beleértve a nemzeti eszközkapacitásokat is, melyeket naprakészen lehet majd megtekinteni a hálózati alkalmazással. Lehetőség lesz a folyamatos aktualizálásokra is. A WG 3 nem csupán felmérte a nemzeti eszközkapacitásokat, de rendelkezésre bocsátott egy listát, azzal a nem titkolt céllal, hogy a listán szereplő felszerelésekkel rendelkeznie kell minden nemzeti DVI egységnek. A csoport feladatainak fényében az eredeti magyar felszerelés és eszközlista, melynek összeállításánál a szakterületek speciális igényeit figyelembe véve jártunk el áttekintésre került. Mindez számos szakértő bevonásával, a bűnügyi helyszínelésben jártas szakemberek tapasztalatait alapul véve történt. Mára eljutottunk addig, hogy a közbeszerzések elindultak. A már beérkezett eszközök a megküldött táblázatban rögzítésre kerültek és egyúttal felajánlásra is kerültek az Interpol, nemzetközi DVI csoportja részére.

A WG 4 munkacsoport célja a CBRN veszélyek kezelése a helyszínen. Különös tekintettel arra az esetre, mikor ezek kockázatok megszüntetése nem lehetséges. A munkacsoport a CBRN kockázatok közül egyenlőre a biológiai és a kémiai veszélyre fókuszál. A munkacsoport a COVID-19 világjárványra tekintettel a kutatási célú gyakorlati tevékenységét felfüggesztette, így a munkacsoport csak a 2021. évben kezdi meg munkáját.

A KR NNI BTFO a bűnügyi helyszíneken felmerülő CBRN kockázatokat 2018 óta rendszeresen elemzi. Különböző eljárásrendeket dolgozott ki ezek minimalizálására, valamint a CBRN környezetben való biztonságos munkakörülmények megteremtésére és a biztonságos munkavégzésre. Ezeket a protokollokat újra gondolva igyekszik beépíteni a DVI gyakorlatokba. Például a Bányterenyén 2019-ben megtartott DVI gyakorlat, melyen sugárzó anyaggal szennyezett helyszínt szimuláltunk és a DVI egységeknek ebben a környezetben kellett a biztonságos munkakörülményeket a társszervek segítségével megteremteni. Ehhez a munkacsoporthoz a magyar egység is csatlakozni kíván.

A WG 5 új DVI nemzeti egységek létrehozása, melyhez a CEPOL és az EU anyagi támogatást is nyújt. További cél, az egységes működés. A CEPOL a képzési részt nyitja meg illetve nem csak bázis, hanem emelt képzéseket is fog tartani. Ez lehetőséget nyújt majd arra, hogy a magyar egység is nemzetközi továbbképzésben részesüljön. Ehhez járul még hozzá, hogy az Európai Unió hasonlóan a 2016-os londoni katasztrófavédelmi gyakorlathoz hasonlóan nemzetközi gyakorlatokat fog támogatni az ISF projektek keretében. A WG szellemiségéhez csatlakozva hazánk is elindított egy nemzetközi programot, mely értelmében 2021-ben Magyarország rendez nemzetközi gyakorlatot a cseh, francia, német, osztrák és magyar csapatok részvételével. A következő években ezen csapatok nemzetközi gyakorlataihoz fog csatlakozni hazánk.

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy a Nemzeti Áldozatazonosító Egység személyi képességei és eszközkapacitásra hozzárendelésre került az Interpol DVI munkacsoportjainak általános követelményeihez. Ugyanakkor alkalmazkodva az öt csoport feladataihoz és céljaihoz a magyar egység új, nemzetközi szférában is elfogadott irányvonal mellett tud a továbbiakban tevékenykedni.